

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Praha, 2016

Chikako Tomita

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Katedra strunných nástrojů

Bakalářská práce

YASUSHI AKUTAGAWA –

JEHO ŽIVOT A DÍLO

Chikako Tomita

Vedoucí práce: odb. as. Pavel Hůla

Oponent práce: prof. Jindřich Pazdera

Datum obhajoby: 6. červen 2016

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2016

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Music Art

Department of String Instruments

Bachelor Thesis

YASUSHI AKUTAGAWA –

HIS LIFE AND WORK

Chikako Tomita

Leader: odb. as. Pavel Hůla

Examiners: prof. Jindřich Pazdera

Date of Graduation: 6th June 2016

Academic Degree: BcA.

Prague, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

Yasushi Akutagawa –

jeho život a dílo

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis

Upozornění

Vyžití a společenské uplatnění výsledků bakalářské práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi, je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování:

Děkuji panu odb. as. Pavlu Hůlovi za velkou pomoc při přípravě této práce a za jeho cenné připomínky.

Za jazykovou pomoc děkuji MgA. Martinu Kuxovi.

Anotace

Bakalářská práce **Yasushi Akutagawa - jeho život a dílo** pojednává o významném japonském skladateli a dirigentovi 20. století, žijícím v letech 1925-1989. Práce se zabývá jednotlivými etapami hudebníka života a ukazuje, jak se formoval jeho tvůrčí profil od raného mládí přes období skladatelských studií, spadajících do let 2. světové války, první praktické zkušenosti a cestování po světě až po období jeho uměleckého vrcholu. Od 60. let 20. století působil Yasushi Akutagawa ve veřejných médiích, mnoho času věnoval veřejné organizační činnosti. V té době také vznikala jeho zásadní skladatelský odkaz. Práce se soustřeďuje zejména na přínos skladatele v oblasti vážné hudby a ilustruje jeho tvůrčí metodu na příkladu analýzy skladby *Triptique*. Je zdůrazněno specifické postavení Akutagawy jako nejznámějšího japonského skladatele své doby ve východním bloku, zejména v Sovětském svazu. Cílem je ukázat skladatele jako mimořádnou tvůrčí osobnost, jako člověka, který se k úspěchu vypracoval přes mnohé překážky a odříkání díky tvrdé soustředěné práci a svým unikátním schopnostem přesvědčit okolí osobním nadšením a zaujetím. Bakalářská práce je snahou ukázat dnešní generaci, za jakých podmínek se rodilo dnes již mnohem intenzivnější kulturní propojení dříve izolovaného Japonska se světem, zejména s Evropou. Touto prací chce autorka vdát hold svému krajanovi, jehož osud je v mnohém podnětný a inspirativní.

Annotation

Bachelor thesis Yasushi Akutagawa - his life and work discusses the major Japanese composer and conductor of the 20th century, living in the years 1925-1989. The work deals with the various stages of the musician's life and shows how it shaped his creative profile from an early age through a period of compositional studies pertaining to the time of WWII, the first practical experience and traveling around the world to the period of his artistic peak. Since the 60s of the 20th century, Yasushi Akutagawa was in the public media and spent much time on public organizational activities. At that time he also created his major legacy as composer. The work is mainly focused on the contribution of a composer of classical music and his creative method illustrates an example of analysis Triptique songs. It emphasized the specific position of Akutagawa as the most famous Japanese composer of his time in the Eastern bloc, especially in the Soviet Union. The aim is to show the composer as an extraordinary creative personality as a man who was drafted to success despite many obstacles and renunciation through hard work and focused their unique abilities to persuade around personal enthusiasm and passion. Bachelor thesis is an attempt to show today's generation that Japan had developed much stronger cultural links with the rest of the world and created various cultural environments today unlike its previous policy of isolation. In this work, the author wants to pay tribute to his countryman, whose fate is in many ways challenging and inspiring.

Obsah

Úvod	3
Část I.	
Životopis Yasushi Akutagawy	
1. Dětství (1925–1943)	6
1.1 Rodina a její vliv na umělecký růst Yasushi Akutagawy	6
1.2 První kontakty s hudbou	8
1.3 Vyhranění zájmu o hudbu během středoškolských studií	10
2. Období studií (1943–1949)	11
2.1 Těžké období 2. světové války	11
2.2 Profesor Akira Ikufube jako velký vzor	13
2.3 Osamostatnění od rodiny a absolvování školy	14
3. Cesty do zahraničí a hudební začátky (1949–1960)	15
3.1 První hudební počiny a úspěchy	15
3.2 První zahraniční cesta	16
3.3 Návrat do Japonska a další usilovná práce	18
Část II.	
Kulturní odkaz Yasushi Akutagawy	
1. Činnost a práce ve veřejných médiích (1960–1970)	20
1.1 Skladatel jako vzor	20
1.2 Cesta do USA, působení v rozhlase a televizi, založení japonsko-ruské asociace	20
2. Veřejná organizační činnost v asociaci pro kulturu a školství (1971-1989)	21
2.1 Ochrana autorských práv a zdokonalování hudebního vzdělávacího systému	21
2.2 Práce a pocty v závěru života	23

3. Skladatelský odkaz Yasushi Akutagawy	25
3.1 Seznam skladeb	25
3.1.1 Orchestrální díla	25
3.1.2 Komorní skladby	27
3.1.3 Vokální díla	28
3.1.4 Divadelní díla	28
3.1.5 Filmová hudba	28
3.2 Analýza skladby Triptique	29
3.2.1 Úvod ke skladbě	29
3.2.2 1. věta	29
3.2.3 2. věta	30
3.2.4 3. věta	31
Závěr	33
Použitá literatura	34
Seznam fotografií	35

Úvod

Bakalářská práce **Yasushi Akutagawa - jeho život a dílo** je představením životních osudů, tvorby a kulturního odkazu japonského hudebníka, který se zapsal do historie zejména jako skladatel a dirigent. Při zpracování byly využity biografické materiály, nahrávky, notové zápisy a další dostupné podklady. To vše bylo chronologicky uspořádáno tak, aby práce mapovala hudebníkův vývoj od dětství do konce života s důrazem na klíčové body jeho biografie.

Text je rozvržený do dvou základních kapitol. V první části s názvem **Životopis Yasushi Akutagawy** postupuje práce od nejranějšího období skladatelova života, resp. věnuje pozornost i osobnosti jeho otce, slavného japonského spisovatele Rjúnosuke Akutagawy (1892-1927). Přestože Yasushi ztratil otce již ve svých dvou letech, jeho život byl spisovatelovým odkazem v mnohém ovlivněn, a to v pozitivním i negativním smyslu. Zcela zřejmým handicapem byl fakt, že otec zemřel tak brzy, navíc vlastní rukou. Yasushi proto v dětství a mládí zažil mnoho bídy, nedostatek peněz, hlad a nemoci. Navíc v domě, kde vyrůstal s matkou a dvěma staršími bratry, panovala zvláštní tísnová atmosféra, která nejspíš odrážela všechny předchozí otcovy deprese. Mladý Yasushi Akutagawa však čerpal z otcova odkazu i velmi pozitivní podněty. Pokračoval a rozvinul otcův na tehdejší dobu velmi nezvyklý zájem o světovou hudbu, zejména o evropské skladatele. Toto zaměření posléze přivedlo Yasushiho k hledání inspirací v hudbě ruských skladatelů. První kapitola první části končí vyhraněním zájmu budoucího umělce o hudbu a přijetím na vysokou hudební školu. Druhá kapitola první části se zabývá obdobím jeho vysokoškolských studií v letech 1943-1949. Vzhledem k tomu, že počátky doby strávené na vysoké škole ovlivnily události 2. světové války, je pro toto období opět charakteristické překonávání těžkostí a velkých životních zkoušek včetně těžké nemoci a smrti milovaného staršího bratra. Pozitivním rysem tohoto období je zejména seznámení s profesorem Akira Ifukube, který se pro něj stal velkým vzorem. Během pozdních 40. let již bylo zřejmé, že má hudba Yasushi Akutagawy zřetelný západní charakter a že je silně přitahován k hudbě Sovětského svazu, zejména Šostakoviče a Prokofjeva. Žijící sovětské skladatele toužil poznat osobně, což se mu splnilo v případě Šostakoviče, Chačaturjana, Kabalevského a dalších. O tomto období pojednává třetí kapitola první části, která se jmenuje Cesty do zahraničí a hudební začátky. V této části jsou posané mnohdy až neuvěřitelné zážitky, kdy Akutagawa

cestoval přes Rakousko a Maďarsko do Moskvy a odtud do Číny. V té době (1954-1955) šlo o ilegální počin, protože Japonsko cestu do Sovětského svazu nepovolovalo. Do období let 1949-1960 spadá také stále častější uvádění skladatelovy tvorby, zejména prostřednictvím médií - rozhlasu a televize. V této době (1954) také založil spolu se dvěma hudebníky Skupinu pro tři. První kapitola končí popisem vzniku skladby Ellóra. Tato indická jeskyně se stala inspirací pro skladatelův kompoziční styl, protože z toho, že je zdejší chrám vytesán z jednoho kamene, který v pradávných dobách poskytla příroda, odvodil velmi zajímavou poučku. Jeho hudba od té doby vycházela z předpokladu, že skladatel má k dispozici univerzální a dostupný hudební materiál, který zbývá vypracovat do určitého tvaru. Nepostupoval tedy stylem budování od základů a postupného přidávání, ale naopak - vybíral si z již hotové hudby, co upotřebí do svých kompozic. Jeho díla jsou tedy výsledkem ubírání až k výsledné podobě. V tom se podobá sochařům, kteří vytesávají svá díla z kusu neforemného kamene. V tomto období (1959) také napsal významnou operu Temné zrcadlo (později revidované na Orfeus v Hirošimě), která reflektuje svržení atomové bomby - její hrdina byl touto bombou ozářen.

Ve druhé části bakalářské práce s názvem **Kulturní odkaz Yasushi Akutagawy** již začíná hodnocení skladatelova vkladu do hudebního života Japonska i jeho místa ve světové kultuře. První kapitola této části s názvem Činnost a práce ve veřejných médiích (1960-1970) popisuje zejména jeho tvorbu pro televizi a rozhlas, které považoval za velmi cenné šance, jak dostat hudbu k milionům posluchačů. Této myšlence sám skladatel oddaně sloužil a stal se moderátorem televizního hudebního programu Sobotní partner a rozhlasového hudebního programu Hudba pro milion lidí. V této části je také zmíněna cesta do USA v roce 1964 a založení amatérského orchestru, kterému se do konce života intenzivně věnoval jako dramaturg a dirigent. Ve druhé kapitole druhé části je popsána skladatelova základní veřejná organizační činnost. Jak bylo jeho zvykem, sloužil tomuto poslání ze všech sil, měl mnoho funkcí a v mnohém byl průkopníkem, Jako vicepremiér japonského sdružení skladatelů se například zasazoval o zlepšení situace v oblasti vybírání autorských honorářů pro skladatele vážné hudby. Jeho prioritou bylo také zkvalitnit hudební vzdělávací systém, aby měli talentovaní mladí lidé v Japonsku obdobné možnosti jako na evropských konzervatořích. To vše jsou výdobytky, které se za života Akutagawy prosazovaly velmi namáhavě, ale dodnes z nich žijeme. Úspěchy v organizační činnosti slavil i

na mezinárodním poli. Příkladem je např. Založení japonsko-ruské hudební asociace (1982) a možnosti pracovních stáží pro japonské hudebníky v zahraničí. Seznámení s průběhem skladatelova života končí jeho předčasnou smrtí ve věku 63 let na počátku roku 1989.

Druhá část bakalářské práce pokračuje třetí kapitolou s názvem Skladatelský odkaz Yasushi Akutagawy. Po uvedení výběru z jeho rozsáhlého díla v oblasti orchestrálních děl, komorní hudby, vokálních děl, divadelní a filmové hudby, následuje podrobná analýza skladby Triptique. Na této skladbě je představena skladatelova kompoziční technika, která zaujme formou ostinata.

V závěru je bakalářská práce doplněna přílohami - fotografiemi ze skladatelova života.

Tato práce, která vzhledem k rozsahu nemůže být vyčerpávající, má snahu přispět k zájmu o poznání japonského hudebního života a v duchu celoživotní snahy Yasushi Akutagawy usilovat o poznávání a stavění kulturních mostů mezi Evropou a Japonskem.

Část I. Životopis Yasushi Akutagawy

1. Dětství (1925–1943)

1.1 Rodina a její vliv na umělecký růst Yasushi Akutagawy

Japonský skladatel a dirigent **Yasushi Akutagawa** 芥川 也寸志 se narodil 12. července 1925 v části Tabata hlavního města Japonska Tokia. Jeho otcem byl významný spisovatel **Ryunosuke Akutagawa** 芥川 龍之介 (1. 3. 1892 – 24. 7. 1927), který je považován za "otce japonské povídky". Jméno tohoto umělce dnes nese hlavní japonská literární cena. Skladatelovo dětství a posléze celý život radikálně ovlivnil fakt, že jeho otec který trpěl depresemi, spáchal ve věku 35 let - když byly Yasushimu 2 roky – sebevraždu předávkováním barbituráty. Yasushi si tedy otce téměř vůbec nepamatoval. Přesto, že se životy Yasushi a Ryunosuke Akutagawy na časové ose téměř minuly, měl otcův život na vývoj budoucího skladatele nesmírný vliv. Ovlivnil ho jednak v pozitivním smyslu, a to vztahem k umění včetně zaměření na světovou hudbu. Negativní vliv spočíval v tom, že otcovy dlouholeté deprese a následná sebevražda celou rodinu výrazně poznamenaly. Tragédie Yasushiho otce se začala odvíjet již krátce po jeho narození. Přišel na svět jako třetí dítě a jediný syn otce **Toshizo Niihara** 新原 敏三 a matky **Fuku Niihara** 新原 フク (rozené Akutagawa). Pojmenovali jej Ryunosuke (Syn draka), protože se narodil v Roce draka, v Měsíci draka, na Den draka a v Hodině draka. Jeho matka (Yasushiho babička) Fuku krátce po jeho narození psychicky onemocněla. Ryunosuke byl pak adoptován rodinou svého strýce (matčina bratra) **Dōshō Akutagawa** 芥川 道章 – proto nesl on a později jeho rodina včetně Yasushiho rodné jméno po matce. V roce 1916 se spisovatel Ryunosuke Akutagawa zasnoubil s **Fumi Tsukamoto** 塚本 文, kterou si v roce 1918 vzal. Měli tři syny: **Hiroshi Akutagawa** 芥川 比呂志 (1920–1981) byl herec, **Takashi Akutagawa** 芥川 多加志 (1922–1945) byl zabit jako mladý student za války v Barmě. Nejmladší byl budoucí skladatel Yasushi Akutagawa (1925–1989).

Literární dílo Ryunosuke Akutagawy vycházelo z přesvědčení, že umění by mělo být univerzální a že lze spojit západní a japonskou kulturu. Svou tvorbu založil na inspiracích díly z různých kultur a období a buď přepsal starý příběh v

soudobém stylu, nebo vytvářel nový děj pomocí námětů z různých zdrojů. Jeho hlavním tématem bylo hledání kulturní identity. Zkoumal její formování během historických období, kdy bylo Japonsko nejvíce otevřené vnějším vlivům. Příkladem je jeho příběh *Hōkyōnin no Shi* (Martyr, 1918), který se odehrává v raném misijním období. Tuto ve své době pro japonskou kulturu zcela netypickou otevřenost vlivům západní kultury převzal po otci v mnohém i skladatel Yasushi Akutagawa. Zobrazení žen v díle Ryunosuke Akutagawy bylo odrazem vlivu tří nejvýznamnějších žen jeho života – matky, tety a manželky. Nejpodstatnější pro něj byla jeho biologická matka Fuku, mimo jiné proto, že se celý život obával toho, že po ní zdědí duševní chorobu. Přestože s ní nestrávil mnoho času, silně se s ní identifikoval. Druhou významnou ženou pro něj byla jeho teta a adoptivní matka Fuki, která sehrála nejvýznamnější roli v jeho výchově. Fuki byla velmi dominantní a náročná a řídila spisovatelův život i v jeho dospělosti. Ženy, které se objevují v Akutagawihom díle, jsou stejně jako ženy jeho života dominantní, agresivní, klamající a sobecké (např. román *Kesa s Morito* (Kesa a Morito, 1918), v němž se hlavní ženská postava snaží řídit životy svého milence i manžela. Konečná fáze Akutagawihom života a literární kariéry byla poznamenána zhoršováním jeho fyzického a duševního zdraví. V posledním období života začal trpět zrakovými halucinacemi. Hodně z jeho prací v tomto období je výrazně autobiografických, některé dokonce přebíral přímo ze svých vlastních deníků. V jeho posledním zápise před smrtí se objevila slova, že cítí "neurčitou nejistotu". Po spisovateli zůstala vdova se třemi malými syny. Nejstaršímu bylo pět, nejmladšímu dva roky. Jako dítě tedy vyrůstal Yasushi Akutagawa s matkou a dvěma staršími bratry. Všichni tři sourozenci se měli velmi rádi, hodně si spolu hráli. Všichni také projevovali umělecké vlohy. Zabývali se hudbou, pokoušeli se o tvorbu poezie – dokonce vytvořili společnou knížku. Jejich dětství však bylo po otcově smrti také zatíženo truchlivou atmosférou. Skladatel sám později ve svých vzpomínkách napsal, že se jako dítě doma setkával s paranormálními jevy – zvuky neznámého původu, pohybujícím se nábytkem apod. Neurčitá tíseň vytvářela dlouholetou atmosféru jejich domova. V pěti letech začal Yasushi chodit do mateřské školy. V té době už projevoval spontánní zájem o hudbu. Velkým přínosem jeho otce byl fakt, že mu předal lásku k umění a hudbě.

1.2 První kontakty s hudbou

Po svém otci měl budoucí skladatel Yasushi Akutagawa doma k dispozici gramofon a rozsáhlou sbírku nahrávek světové hudby. Později vzpomínal, že se mu gramofon velmi líbil. Jako malý se jej naučil sám obsluhovat a celé hodiny poslouchal díla světové klasiky, např. Clauda Debussiho, Mozarta, Chopina či Richarda Strausse. Nejvíc ze všech ho zaujal Igor Stravinskij, zejména jeho balet Petruška. To svědčí o vyhraněném vkusu a citu pro moderní hudbu, protože Stravinskij (1882–1971) byl jen o deset let starší než spisovatel. Šlo tedy o mladého autora, jehož dílo dosud nebyl zhodnoceno z odstupu hudební historie. Skladatel sám později tvrdil, že jeho láska k hudbě vznikla díky poslechu Stravinského, kterého si oblíbil víc než Mozarta. Kromě gramodesek měl po tatínkovi doma ke všem skladbám i partitury či klavírní výtahy. Z toho je zřejmé, že spisovatel Ryunosuke Akutagawa se hudbou zabýval velmi důsledně. Velmi často navštěvoval koncerty, byl to všestranně kulturní člověk. Důležité je, že malý Yasushi, který ze všech tří bratrů nejvíc inklinoval k hudbě, měl z čeho čerpat a na co navázat. Poslech kvalitní hudby od nejútlejšího dětství a později možnost seznámit se s notovým materiálem - to vše tříbilo jeho hudební vkus. Nejvíc jej už v nejranějším mládí těšilo poslouchat soudobou hudbu. Malý Yasushi tedy záhy projevoval hudební talent, který byl všestranný. Těšilo jej například sbírat různé inspirace a podněty v oblasti hudby, které postupně využíval k vlastním tvůrčím pokusům. Již jako dítě si například vymýšlel melodie na různé básničky. Sice je ještě neuměl zapsat do not, ale pamatoval si je i jako dospělý. Jednu podařenou dětskou melodii v dospělém věku přepsal do klavírního partu a ten prodal jako svou prvotinu. Ve svém životopise skladatel později napsal, že když se začal věnovat profesně hudbě, měl noty mnoha skladeb – zejména Igora Stravinského – ještě od dětství stále v hlavě a mohl dirigovat z paměti. To pozoruhodně odpovídá výroku zmíněného skladatele Stravinského, který říkal, že dirigent má mít partituru v hlavě, nikoliv hlavu v partituře. V době, kdy malý Yasushi chodil do školky, neměl doma k dispozici klavír ani jiný hudební nástroj. Pokládal si však na stůl znázornění klaviatury – černé a bílé klávesy měl vyznačené na kusu látky. Na tomto "nástroji" hrál své první melodie bez zvuku. V sedmi letech začal Yasushi chodit do základní školy. Velmi významným okamžikem pro něj byl v té době první poslech Beethovenovy skladby Měsíční sonáta. Budoucí skladatel byl naprosto šokovaný tím, jak má natolik působivá

skladba jednoduchou rytmickou strukturu. To obzvlášť vyniklo v kontrastu s jeho oblíbeným Igorem Stravinským. Je to však pochopitelné, protože skladby Stravinského jako skladatele 20. století se vyznačovaly komplikovanější rozmanitostí v notovém zápisu. V sedmi letech, v roce 1932, dostal Yasushi od matky první klávesový nástroj, který se dal položit na stůl. Stál 5 jenů, což bylo na tehdejší dobu velmi nákladné. Jelikož matka viděla, jak Yasushi hudbou doslova žije, snažila se, aby měl hudební vzdělání. Původně pomýšlela na to, že by mohl studovat na nejznámější japonské vysoké škole hudebních umění, která má oddělení i pro velmi mladé talenty. K přijetí na tuto prestižní školu by však Yasushi potřeboval, aby jej doporučil někdo z hudebních kruhů. Rodina sice měla kontakty na přátele zesnulého otce z literárních kruhů, ale v Japonsku je muzikantský svět zcela oddělený od světa spisovatelského – literáti jsou naprosto separovaní od hudebníků. Matka sice navštívila jednoho významného spisovatele, ale ten malému Yasushimu nemohl doporučením nijak pomoci. Sama Yasushiho matka měla také hudební talent, hrála na housle. V Japonsku na počátku 30. let 20. století však neměla jako žena žádný vliv, který by mohl synovi pomoci.

Dalším pokusem zajistit synovu přímluvu bylo to, že matka získala kontakt na skladatele **Takeshi Inoue 井上 武志** (1894–1974) a vypravila se za ním pro doporučení. Proslulý skladatel ovšem také nepomohl. Prohlásil, že pokud má chlapec talent, prosadí se sám, pokud nemá talent, byla by stejně přímluva zbytečná. Po tomto nevydařeném pokusu už matka ztratila optimismus a byla k šancím na synovo hudební vzdělání spíše skeptická. První skladatelské krůčky tedy absolvoval malý Yasushi jako samouk. Matka mu na inzerát obstarala další hudební nástroj – housle. Na ty se však neuměl sám naučit hrát. Nevěděl, jak má zacházet s kobylkou, z nástroje se mu nedařilo vyloudit kýžené tóny, což malého hudebníka velmi rozčilovalo. Hře na housle se pak začal učit u soukromé učitelky, která ovšem nebyla moc kvalitní. Výsledkem bylo, že Yasushi odmítal na housle hrát. Přesto, že tento krok se mu nezdařil, byl i pokus naučit se hrát na housle součástí jeho odrazu k hudebnímu vzdělávání. Zanedlouho nato si Yasushi obstaral notový papír a začal skládat vlastní hudbu. Na základní škole napsal v deseti letech svou první symfonii.

1.3 Vyhranění zájmu o hudbu během středoškolských studií

V roce 1938, ve třinácti letech, začal Yasushi chodit na střední školu. Pro jeho další hudební vývoj mu velmi chybělo, že v té době neměl žádné základy hudební teorie. Ve 3. ročníku střední školy si studenti vybírají specializaci. Yasushi si tedy v patnácti letech vybral hudbu. Pro aktivního hudebníka je to samozřejmě velmi pozdě. Skladatel musel tento handicap překonat v pozdějším období svého života. V té době získala jeho matka konečně kontakt na dobrého soukromého učitele skladby. Byl jím skladatel **Kunihiko Hashimoto 橋本 國彦** (1904–1949). Tento skladatel zastával názor, že pokud se chce člověk věnovat skladbě, musí umět hrát na klavír. Základy hry na klavír začal Yasushi získávat u učitele **Motonari Iguchi 井口 基成** (1908–1983) základní metodiku klavíru. Tento učitel byl velmi přísný. Pokud nebyl s hrou svého žáka spokojený, posílal jej za trest pod klavír. Yasushi byl po hodinách, kdy se mu hra nedařila, velmi šokovaný a vystresovaný. Tehdy přicházel domů velmi nešťastný a s nikým nemluvil. Ve čtvrtém ročníku střední školy již Yasushi chodil do školy jen velmi zřídka. Sám a se svými soukromými učiteli skladby a klavíru studoval hudbu, cvičil na klavír a psal první skladby. Je to velmi zvláštní, protože není vůbec běžné, aby učitelé na střední škole tolerovali studenta, který školu téměř nenavštěvuje. Yasushimu však vyšel vstříc jeho učitel angličtiny, který jej chápal a podporoval jeho talent. Budoucí skladatel se věnoval hudbě většinu dne i noci. Jako šestnáctiletý mladík byl velmi vyčerpaný studiem a nedostatkem spánku. V důsledku toho onemocněl tuberkulózou. V den, kdy vstoupilo Japonsko do druhé světové války – 8. prosince 1941 – ležel právě nemocný v posteli a z rádia slyšel, že začíná válka. V tu chvíli na něj mocně zapůsobilo, že v rádiu naladil stanici, kde právě hráli 5. symfonii Beethovena – Osudovou. Ve 4. ročníku střední školy měl Yasushi absolvovat přijímací zkoušku na vysokou školu – Tokijskou konzervatoř. Kvůli nemocím a absenci však nemohl a musel přijímací zkoušku o rok odložit. Dokončil 5. ročník střední školy a v roce 1943 si podal přihlášku na vysokou hudební školu – obor skladba. Na školu ho přijali přesto, že měl při přijímacím řízení kvůli nedostatkům v hudební teorii nejhorší výsledek. Rozhodnutí o přijetí tehdy komentoval ředitel slovy, že nechápe, proč je uchazeč o studium tak špatně připravený, když je synem slavného otce. Přes tuto nepříjemnou zkušenost znamenal rok 1943 počátek jeho hudebního vzdělávání pod vedením zkušených profesionálů.

2. Období studií (1943–1949)

2.1 Těžké období 2. světové války

V roce 1943 začal Yasushi studovat na Tokijské konzervatoři (*Poznámka: vysoká škola typu pražské HAMU*) obor skladba. Předtím neměl klavír, teprve k 18. narozeninám dostal od matky první pianino. Matka musela prodat mnoho věcí z rodinného majetku, aby mohla talentovanému synovi nástroj pořídit. Do jednoho ročníku chodilo s Yasushim 50 spolužáků. Měli před ním náskok, protože na rozdíl od nich začal studovat hru na klavír až v 15 letech. Vzdělávací systém tokijské konzervatoře je nastaven tak, že studenti nejprve absolvují 1. ročník jako přípravný a teprve následující 3 roky studují v bakalářském studijním programu. Na skladatelském oddělení působilo mnoho profesorů věhlasných jmen. Yasushi se učil skladbu a kontrapunkt u profesora Kanichi Shimohusa. Další proslulý skladatel **Midori Hosokawa 細川 碧** (1906-1950) jej učil kontrapunkt, profesor Kunihiko Hashimoto, u kterého už předtím bral soukromé hodiny, učil na VŠ harmonii a orchestraci. Dalším pedagogem na skladatelském oddělení byl **Susumu Nagai 永井 進** (1911-1974), který učil Yasushiho vedlejší obor klavír. Tento pedagog byl později, v roce 1963, prvním Japoncem, který se stal členem poroty mezinárodní soutěže klavíristů s názvem Concours International Marguete-Long-Jacques-Thibaud. V 1. ročníku vysoké školy napsal Yasushi píseň Jaro vodního mlýna, která byla zhudebněným textem jeho sestřenice Ruriko. Další píseň na její text měla název Nemocné děti. Jelikož se mladý skladatel zajímal o světovou kulturu, zhudebnil také báseň Charlese Baudelaira s názvem Albatros. Další inspirací se mu stala poezie francouzského básníka Jeana Cocteaua. V roce 1944, kdy bylo Yasushimu 19 let, se dělal nábor mladíků do armády. Při lékařských prohlídkách se zjišťovalo, zda mohou mladí muži nastoupit do války na pomoc vlasti. Pro umělce byla přirozenější možnost narukovat do vojenské hudební armády, nejprve do roční přípravy. Tam byl přijat i Yasushi, který ve vojenském orchestru hrál na saxofon. V přípravce se učil hrát na nový nástroj a nacvičoval ansámblou hru. V orchestru se sešli hráči na nejrůznější nástroje. Pro budoucího skladatele to bylo velmi podnětné a inspirativní prostředí. Z tokijské konzervatoře nastoupilo do armády 21 studentů. Ve vojenském orchestru se Yasushi seznámil s mladým hudebníkem jménem **Ikuma Dan 團 伊玖磨**. S ním a dalším hudebníkem jménem **Toshiro Mayuzumi**

黛 敏郎 pak v budoucnu založili tříčlennou hudební skupinu. Škola, ve které Yasushi absolvoval přípravný rok, nestála na příliš bezpečném místě. Jednoho dne ve škole vybuchla neodpálená bomba a zranila několik studentů. Také Yasushi utrpěl zranění a strávil několik dnů v nemocnici. Jiná bomba, která dopadla na budovu školy z letadla, zas způsobila rozsáhlý požár. V roce 1944 Yasushi zakončil přípravku jako premiant. Jako jediný ze spolužáků dostal cenu a jako prémii stříbrné náramkové hodinky (*Poznámka: Tehdy to vnímal jako zajímavou paralelu k románu s názvem Pii-chan no shufu meguri, který četl jako dítě, protože jeho hlavní hrdina, kterému se chtěl podobat a stejně jako on cestovat po světě, také dostal za odměnu hodinky.*) V Japonsku, a zejména ve válečném období, panoval velký odpor k cizí kultuře včetně evropské vážné hudby. Snadno se mohlo stát, že za poslech hudebních nahrávek evropských skladatelů mohl být člověk na základě udání sousedů zatčený. Yasushi měl tudíž štěstí, že se ocitl v prostředí, kde mohl rozmanité hudební podněty bez nebezpečí vstřebávat. Po absolvování vojenské akademie v roce 1945 se stal vojákem, ale de facto byl profesí voják-skladatel. Skládal spolu s dalšími mladými hudebníky, např. s Ikuma Danem, Okamurou a Saitonem repertoár pro hudební armádu. V roce 1945 utrpěla Yasushiho rodina těžkou ztrátu. Ve válce byl zastřelen prostřední bratr Takashi Akutagawa. Dne 15. srpna 1945 Japonsko kapitulovalo. V září 1945 se Yasushi Akutagawa vrátil na Tokijskou konzervatoř. Nastoupil do 2. ročníku, kde studoval skladbu. V té době nemohl oficiálně studovat notový materiál skladatelů, kteří pracovali s novodobými kompozičními principy. Navštěvoval v Tokiu antikvariáty ve čtvrti Jinbocho, kam chodil každý den po škole spolu se spolužáky Okamurou a Saitonem. Yasushi zde objevil francouzský časopis Aujoud'hui. Velmi jej zaujala skladba od E. Satiho s názvem Cinda a píseň skladatele pařížské školy Dürera. V tomto časopise jej také uchvátil obraz od Pabla Picassa. (*Poznámka: Když se skladatel později osobně setkal s francouzským skladatelem Auricem, sdělil mu, jaký dojem na něj udělal tento časopis. Francouz byl velmi překvapený, že byl tento časopis v Japonsku k dostání.*)_Po válce začala vysílat rozhlasová stanice pro americké vojáky v Japonsku. Jednou týdně měla na programu výběr ze současné hudby. Díky tomu se Yasushi seznámil s velkým množstvím soudobých skladeb. Nejinspirativnější pro něj byla skladba s názvem Sinfonia Concertanze od Franka Martina. Mladý skladatel byl velmi překvapený vysokou kvalitou sovětských hudebníků. V té době se také seznámil s novým dílem Dimitrije Šostakoviče

Plural. Tehdy si Yasushi zapsal: „Jestli pojedu za poznáním do ciziny, chci do Ruska.“ Tento záměr také později realizoval.

2.2 Profesor Akira Ikufube jako velký vzor

V roce 1946 začalo na Tokijské konzervatoři působit mnoho nových pedagogů. Mezi nimi byl nový profesor skladby **Akira Ikufube** 伊福部 昭. Hudební zaměření Akutagawy však bylo na rozdíl od Ikufubeho mnohem výrazněji orientované na Západ, byl silně přitahován k hudbě Sovětského svazu, zejména Šostakoviče a Prokofjeva. V mnohém však měl Akira Ikufube na Akutagawu zcela zásadní vliv, přestože zůstal studovat u svého původního profesora Kunihiko Hashimoto. Na prvním poválečném semináři studenti skladby diskutovali o tom, jaké hudební skladatele preferují. Seminář vedl Akira Ikufube, který seznámil Yasushiho Akutagawu s tvorbou Ravela a Stravinského. Yasushi Akutagawa se rozhodl, že chce studovat u tohoto profesora, který také obdivuje ruské skladatele. Na druhé lekci ho přímo oslovil, že by se rád stal jeho žákem. Profesot Akira Ikufube ho však z politických (akademických) důvodů nepřijal. Za několik dní se tedy Yasushi Akutagawa rozhodl, že jej navštíví doma a absolvuje soukromou konzultaci. Při ní ukázal Akira Ikufube Akutagawovi svou skladbu a přehrával mu ji na klavír. V profesorově domě dostal Akutagawa dobře najíst a byl vlídně přijat i profesorovou milou manželkou. Od té doby si profesora velmi oblíbil a viděl v něm svůj vzor. *(Poznámka: Nosil dokonce stejnou kravatu jako on.)* Oficiálně měl Akutagawa na tokijské konzervatoři sice jiné pedagogy, ale u skladatele Ikufubeho si ujasnil pojmy, co je umění, kultura a nové věci. Právě pro veřejně-kulturní činnost Akutagawy byla nejpodnětnější doba strávená se skladatelem Akirou Ikufube. Právě od něj získal širší pohled na svou tvorbu. Poté Akutagawa zničil mnoho svých dosavadních skladeb. Před válkou bydlela rodina Akutagawy v Tokiu, ale jejich dům shořel při bombovém útoku. Poté se přestěhovali do Kugenumy mimo Tokio. Hlavní příjem celé rodiny zajišťoval prodej knih spisovatele Ryunosuke Akutagawy. V průběhu války se však knihy nesměly prodávat a rodina trpěla velkou nouzí. Všichni si přitom mysleli, že je Yasushi Akutagawa jako syn slavného spisovatele hodně bohatý. Maminka prodávala cennější věci, např. kimono a vzácnou skříňku.

2.3 Osamostatnění od rodiny a absolvování školy

V roce 1946 se Akutagawa osamostatnil a začal vydělávat, aby nebyl doma přítěží. Jeho odchod matka silně prožívala a velmi plakala. Akutagawa se rozhodl, že bude bydlet v jedné budově z nevyužívaného komplexu, který patřil jeho škole. V té době žil velmi skromně – jedl jen jednu bramboru denně. V jedné učebně v těchto prostorách byl klavír. Akutagawa si do místnosti přinesl deku a žil tam. Začal vydělávat peníze hrou na housle v japonském národním stylu nagaši. Vytvořil malý hudební soubor z chudých studentů. Hudební skupina hrála na různých oslavách včetně těch, kde se bavili američtí vojáci. Při takových příležitostech hráli klasický repertoár – J. Strausse, F. Chopina aj. Zakázky získávali přes hudební agenturu, která ale nebyla seriózní a špatně platila. Proto soubor přestal pro tuto agenturu vystupovat. Akutagawa si hledal jinou práci. Našel ji v Yokohamě, v tanečním sále, který se jmenoval Nový svět. V té době každý den pracoval, proto nemohl chodit do školy. Dostavoval se jen ke zkouškám. Sám však pilně studoval, komponoval a vzdělával se. V roce 1947 napsal skladbu *Préludes pour orchestre symphonique*. Byla to jeho absolventská práce. Měla dvě věty, složil ji ve stylu podobném francouzskému impresionismu, což bylo podobné stylu Sergeje Prokofjeva. Jelikož byl Akutagawa velmi přepracovaný – ve dne pracoval a v noci komponoval – potřeboval pro tvůrčí činnost dodat energii. Požádal proto svého kamaráda, studenta medicíny, aby mu dal povzbuzující injekci. Kamarád se však o něj bál a místo toho mu dal uspávací prostředek. Bylo to právě v den, kdy se konala zkouška jeho absolventské skladby, a Akutagawa na ni přijel se zpožděním. Nakonec však zkoušku složil s vyznamenáním. V té době byl na skladatelském oddělení Tokijské konzervatoře velmi populární francouzský impresionismus. Akutagawa měl velmi rád Ravela, neměl však příliš v oblibě Debussiho. Jeho nejoblíbenějším skladatelem byl Sergej Prokofjev. V roce 1947 se Akutagawa vystěhoval z prostor školy. V únoru 1948 se oženil se spolužačkou **Saori Yamada** 山田 沙織, která studovala zpěv. V dubnu se stal učitelem na střední škole. Později mu tato zkušenost posloužila k tomu, že napsal řadu pedagogických příruček. V červenci 1948 se mu narodilo první dítě – dcera Mamiko.

Studia na vysoké škole zakončil v roce 1949 – v březnu absolvoval magisterské studium.

3. Cesty do zahraničí a hudební začátky (1949–1960)

3.1 První hudební počiny a úspěchy

Po absolvování vysoké školy v roce 1949 dostal Yasushi Akutagawa nabídku napsat hudbu k rozhlasové hře, která se jmenovala Eriko to tomoni. Jejím autorem byl **Naoya Uchimura 内山 直也**. Velmi pilně pracoval. *(Poznámka: Ve svých pamětech napsal, že tehdy ani nepotřeboval pyžamo, protože vůbec nespál.)* V důsledku vyčerpání opět onemocněl tuberkulózou. Naštěstí se už v té době mohl uživit jako skladatel. V rozhlase měla premiéru jeho skladba Trinita sinfonica. Napsal také smyčcový kvartet, ale po premiéře ho vyhodil, protože s ním nebyl spokojen. Z té doby také pochází klavírní suite La Dance. Začal psát i filmovou hudbu jako asistent pro skladatele **Fumio Hayasaka 早坂 文雄**. Ve stejném roce přestal učit na střední škole. V roce 1950 napsal skladbu Musica per orchestra sinfonica. Obdržel cenu za skladbu od japonské televize NHK, která v tomto roce slavila 25 let své existence. Akutagawa s touto televizí v letech 1949–1950 hodně spolupracoval. V roce 1951 skladatel opět onemocněl tuberkulózou. Tentokrát spolu s ním onemocněla celá rodina. Skoro celý rok byl Akutagawa, jeho žena i malá dcerka hospitalizovaní. I v nemocnici ovšem skladatel pracoval. Zkomponoval Baladu pro housle a klavír. Skladba měla premiéru v New Yorku. Byla to rozhlasová premiéra, kterou odvysílala společnost WNYC. Také v budoucnu se řada premiér jeho skladeb odehrála v rozhlasovém vysílání. Tudíž se dá říci, že jeho život a tvorba jsou s rozhlasem hodně propojeny. Japonské rádio začalo stejně jako televize vysílat v roce 1925. Akutagawa věděl, že rozmach rozhlasového a televizního vysílání bude mít v budoucnu velkou perspektivu. Proto se rozhodl nasměrovat své tvůrčí úsilí do spolupráce s rozhlasem a televizí. V letech 1949–1950 Akutagawa hodně spolupracoval se svým o pět let starším bratrem Hiroshim, který měl jako herec svou vlastní divadelní skupinu. V roce 1949 napsal Akutagawa hudbu k divadelní hře s názvem Episode, kterou soubor uváděl. V roce 1950 napsal hudbu ke hře od Joana Giraudoux s názvem Supplément au voyage de Cook, kterou bratr režíroval. V roce 1952 napsal elektroakustickou skladbu s názvem Hudba pro mikrofon. Chtěl tím demonstrovat celkovou progresivitu v hudebním vývoji. Její premiéra se uskutečnila rovněž prostřednictvím rozhlasové stanice NHK. V

červnu roku 1953 založil Akutagawa skladatelskou skupinu s názvem Sannin no kai (Skupina pro tři). Dalšími dvěma členy v ní kromě něj byli Ikuma Dan a Toshiro Mayuzumi. Dan byl jeho spolužákem z vojenské hudby. V roce 1950 byl spolu s Akutagawou druhým ze skladatelů, kteří získali cenu v soutěži NHK. Akutagawa založil tuto skupinu Pro tři hlavně proto, aby při organizačním provozu, který obnáší hudební život – komponování, nastudování a provedení skladeb – nebyl na všechny věci sám, ale mohli si úkoly spojené s organizací rozdělit. V té době byl takový počín v Japonsku mimořádný, jelikož do té doby lidé v Japonsku neměli mnoho kontaktů a zkušeností se soudobou hudbou. Na koncertech skupina Pro tři prováděla výhradně tvorbu těchto skladatelů. V intervalu dvou let uspořádali celkem pět koncertů.

Akutagawa napsal skladbu Triptique (*Poznámka: Viz analýza skladby v části 3.2*), která měla v roce 1953 premiéru v USA v provedení Newyorské filharmonie Carnegie Hall. Skladbu dirigoval Kurt Wöss (1914–1987). Byl to hlavní dirigent NHK orchestru v letech 1951–1954. Skladba Triptique vznikla na objednávku tohoto dirigenta, který Akutagawu požádal, aby napsal něco nového.

V roce 1954 se konal první koncert skupiny Pro tři, pro který Akutagawa napsal skladbu Symfonie. Také ji sám dirigoval. Pronajali si koncertní sál s názvem Hibiya kokaido. Také si pronajali orchestr, což do té doby nebylo v Japonsku zvykem. Byla to velká senzace na tu dobu a nevídaná věc. V únoru roku 1954 dostal Akutagawa cenu za filmovou hudbu k filmu Entotsuno nieru basho. Byla to soutěž filmových snímků.

3.2 První zahraniční cesta

V říjnu 1954 odjel Akutagawa poprvé do ciziny. Jeho cesta vedla do Maďarska, Sovětského svazu a Číny. Tato cesta byla vyústěním jeho letité fascinace hrou orchestru sovětských hudebníků a uchvácení hudbou ruských skladatelů, zejména Prokofjeva a Šostakoviče. Vyrázil tudíž na zkušenou. (*Poznámka: Tato cesta byla opět paralelou s osudem jeho hrdiny, obdivovaného v dětských letech v románu Pii-chan no shufu meguri.*) Na cestu do Sovětského svazu vzal s sebou tři orchestrální skladby Triptyque, Musica per orchestra sinfonica a Trinita Sinfonica. Připravil i jednotlivé party a partituru, aby orchestr mohl skladbu hned

zahrát. V roce 1954 nemělo Japonsko diplomatické vztahy se Sovětským svazem a cestu do této země zakazovalo. Akutagawa tam však vstoupil nelegálně. Proto si naplánoval cestu do Curychu, odkud se chtěl do Sovětského svazu dopravit. V podstatě to byl riskantní a v té době trestný čin. Nikomu neřekl, že pojede. Neměl peníze, a tak si je půjčil na dluh. Skladatel nejprve odletěl do Curychu, kde v té době nebyli téměř žádní Japonci. Týden tam zůstal a vyhledával hudební novinky. Napsal domů do Japonska do hudebního časopisu zprávu o tom, co se nyní děje v evropské hudební kultuře. Z Curychu zamířil do Vídně. V té době hlídaly Vídeň čtyři státy: USA, Velká Británie, Francie a Sovětský svaz. Akutagawa hledal informace, jak se dostat do Sovětského svazu. Nejdříve se zastavil na maďarské ambasádě, chtěl zde získat vízum, ale nedařilo se mu to. Akutagawa vytáhl všechny svoje noty a ukázal je úředníkovi na ambasádě. Ten hned změnil výraz a vízum mu vydal, aby se mohl dostat do Sovětského svazu. Akutagawa si ve Vídni koupil jízdenku do Maďarska. Peníze už mu došly. Zajímavé je, že Akutagawa nikdy nebyl nervózní z toho, že je jeho finanční situace špatná. Vždy doufal, že se věci v dobré obrátí. Ve vlaku do Maďarska měl strach, že i když má vízum, tak ho třeba policie nepustí. Proto také policistům ukázal všechny svoje noty. Ti byli velmi překvapení a vyvolalo to v nich zájem v dobrém slova smyslu. Policisté si s ním chtěli dlouho povídat o hudbě. Akutagawa s nimi vedl dlouhý rozhovor, ale přece jen se necítil úplně dobře, že má posluchače v uniformách. Když přijel Akutagawa do Budapešti, hledal informační centrum. Zde zjistil číslo na skladatelskou alianci. Zavolał tam a oznámil, že přijel z Japonska. Přišla jej vyzvednout sekretářka a na skladatelské alianci jej všichni srdečně uvítali. Každý večer chodil do opery nebo na koncert. Bohužel se nemohl potkat se skladatelem Zoltánem Kodályem. Nejvíc jej překvapilo, že se všude hrála taneční hudba a v hotelu hrála k tanci cikánská kapela. Naučil tam cikánského hudebníka japonskou lidovou písničku, kterou pro něj zaranžoval. Řekl mu, aby tu písničku zahráli, až do hotelu přijedou hosté z Japonska. Skladatelé v maďarské alianci se divili, proč zůstává v Maďarsku tak dlouho. Zdál se jim trochu podezřelý. Zeptali se jej, co bude dělat dál. Akutagawa jim odpověděl, že chce jet do Číny. Skladatelé mu oponovali, že je Čína moc daleko. Poradili mu, že bude lepší zavolat do Moskvy, kde se působí důležitá skladatelská asociace. Skladatelé aliance mu všechno proplatili. Koupili mu letenku do Moskvy. Když doletěl Akutagawa do Moskvy, vylíčil ruské společnosti skladatelů svou situaci, a ti mu zajistili další letenku – do Pekingů. *(Poznámka: Akutagawa měl nejspíš velmi silné osobní kouzlo a šarm, jelikož se mu velmi úspěšně dařilo*

jednat s lidmi.) V Pekingu Akutagawa opět kontaktoval místní skladatelskou organizaci. Seznámil se tam s čínskými skladateli Jiang Wen-Ye a Ma Sicong. Jiang Wen-Ye byl současně operní zpěvák, Ma Sicong houslista, který vystudoval pařížskou konzervatoř. Jiang Wen-Ye zařídil pro Akutagawu možnost vést na konzervatoři ve městě Tchien-tin mistrovské kurzy skladby. V Šanghaji Akutagawa dirigoval svoje skladby Triptych, Hudbu pro orchestr a Trinita Sinfonica. Houslistovi Ma Sicongovi se svěřil, že chce odcestovat do Moskvy. Čínští skladatelé mu zase vše zaplatili, přestože měl vlastní příjem z vyučování. Poté, co Akutagawa dorazil do Moskvy, zamířil na tamější skladatelskou asociaci. Začal žít v Moskvě. Nejprve se potkal se skladatelem Rožděstvenským. Jeho otec byl dirigentem, který se ujal provedení skladby Trinita Sinfonica v Moskvě. Ve skladatelské unii vyhledal Akutagawa Arama Chačaturjana a ukázal mu své noty. Setkal se i s Dimitrijem Šostakovičem, který mu napsal kritiku jeho skladeb a hrál Akutagawovi své skladby. Nejvíce se však Akutagawa sblížil s Dimitrijem Kabalevským. Odjeli spolu na chatu, kde Akutagawa natočil video o životě Kabalevského. Akutagawa byl se svou návštěvou Sovětského svazu zcela spokojen. Chtěl se vrátit do Japonska, ale situaci komplikovala studená válka. Zatím musel zůstat v Moskvě. Jelikož Velká Británie uznala Čínu, mohl se vrátit do Japonska přes Čínu. Tím, že letěl do Moskvy, porušil předpisy, které se týkaly jeho pasu. Nemělo to však pro něj žádné následky a vše proběhlo bez problémů.

3.3 Návrat do Japonska a další usilovná práce

V únoru roku 1955 se Akutagawa vrátil se do Japonska. V únoru se mu narodila druhá dcera Yumiko. Ve stejném roce vydali v Moskvě jeho skladbu Trinita Sinfonica v nákladu 300 výtisků. V červnu roku 1955 se uskutečnil druhý koncert Skupiny pro tři. Při něm se odehrála premiéra Akutagawihy skladby Divertimento. Ve stejném měsíci získal Hudební cenu Varšavy za skladbu Triptique. V prosinci měla premiéru jeho skladba Prima sinfonica. Akutagawa přepsal starší skladbu s názvem Sinfonia, do které udělal úpravy a připsal 1. větu.

V roce 1956 založil amatérský orchestr s názvem Shin Kokyo Gakudan (The New Symphony Orchestra Tokyo). Akutagawa zastával v tomto tělese úlohu hlavního

dramaturga a dirigenta. Orchester existoval i před tím, Akutagawa ho přejmenoval. Byl hodně šokovaný, když hudebníci při první zkoušce nedokázali ani správně naladit nástroje. Nicméně Akutagawa byl empatický a chápavý člověk a měl přirozený talent a instinkt na to, aby dokázal pracovat s amatérským orchestrem. Toto těleso řídil po celý svůj život. V roce 1957 se rozvedl se svou první ženou Saori Yamada. Profesí byla zpěvačka. Akutagawa ve svých pamětech uvádí, že skladatel a zpěvačka by neměli žít pod jednou střechou, protože je to hodně náročné. V té době napsal symfonii pro děti s názvem Hvězdné dvojče, která měla premiéru v rozhlase. V listopadu 1957 se uskutečnil první koncert jeho orchestru. Akutagawa se opět vydal na cesty. Cestoval po Indii, do Moskvy a do Severní Korei. Zavítal také do Číny a do Vietnamu. V Indii se setkal s premiérem Džaváhrálem Néhrú. Vzápětí se setkal s prezidentem Severní Korei Kim Ir Senem. V Číně se potkal s politickým komisařem Džon Enlajem. Ve Vietnamu se potkal s Ho Či Minem, politikem bojujícím za národní osvobození, který byl prvním prezidentem Severního Vietnamu. Všichni zmínění politici pozvali Akutagawu na večeři a obdarovali jej. Akutagawa měl již dříve zmíněné jedinečné kouzlo osobnosti. Bez problémů vedl rozhovor s vysoce postavenými politiky a vládními činiteli. V Indii navštívil významnou jeskyni s názvem Ellóra. To se pro něj stalo významným mezníkem a inspirací pro jeho kompoziční vývoj. Viděl, že chrám Ellóra je vybudován z jednoho kamene, který byl na místě odnepaměti. Lidé při stavbě tento kámen otesávali a stavěli chrám do spodních pater. To bylo pro Akutagawu důležitou inspirací v tom smyslu, že začal vycházet z toho, že určitý hudební materiál – základ je již univerzálně přítomný a je k dispozici. Nyní si při komponování začal vybírat, co upotřebí. Nekomponoval stylem, že musí skladbu od základu vybudovat, ale právě tímto opačným postupem. V roce 1958 napsal skladbu s názvem Ellóra. V témže roce se konal koncert skupiny Pro tři, na kterém skladby poprvé zazněla. V roce 1959 napsal Akutagawa filmovou hudbu k filmu Nóbi. Režisér se jmenoval **Kon Ichikawa 市川 崑**. Začal psát operu s názvem Temné zrcadlo. Libreto napsal **Kenzabro Oe 大江 健三郎**, populární mladý spisovatel. Hlavní hrdina opery (barytonová role) byl ozářen atomovou bombou. V roce 1960 se uskutečnil čtvrtý koncert Skupiny pro tři. Na něm zazněla koncertně v premiéře opera Temné zrcadlo.

Část II. Kulturní odkaz Yasushi Akutagawy

1. Činnost a práce ve veřejných médiích (1960–1970)

1.1 Skladatel jako vzor

V květnu roku 1960 se Akutagawa oženil s herečkou **Mitsuko Kusabue** 草笛 光子. Z podnětu hudební agentury vytvořil skupinu skladatelů. Byli v ní skladatelé Akutagawa, Mayuzumi, Takemitsu, Mamiya a Hayashi. V dubnu roku 1961 se konal první koncert této skupiny Group Exhibition. Akutagawa napsal Karetovou hudbu – elektroakustickou kompozici. Dvě melodie převzal z tradiční hudby kmene Papuánců – byla to hudba k tanci. V květnu roku 1962 se rozvedl se svou druhou manželkou. V témže roce se zúčastnil jako soutěžící televizního kvízu – sám se do tohoto programu přihlásil. Jako skladatel zastával názor, že hudba by měla být pro lidi, proto když skladatel půjde do TV pořadu, lidé ho uvidí, zaujme je a třeba si poslechnou nějakou jeho skladbu. Akutagawa v té době napsal knihu Ongakuno genba. Složil skladbu pro smyčcový orchestr s názvem Hudba pro smyčcový orchestr. V roce 1963 vytvořil hráčskou skupinu – ansámbl. Bylo v ní celkem 13 hráčů, mezi nimi Yuji Takahashi (klavír, skladatel), Toshi Ichianagi (klavír) a Kenji Kobayashi (housle). Akutagawa je dirigoval. V roce 1964 napsal hudbu k serióznímu japonskému seriálu s názvem Akoroshi, který vysílal známý japonský TV program NHKTV.

1.2 Cesta do USA, působení v rozhlasu a televizi, založení japonsko-rsuké asociace

V únoru roku 1964 letěl do New Yorku. Získal nové informace o současné hudbě v Americe. New York pro něj byl velmi inspirativním městem. Po návratu do Japonska začal moderovat na stanici TBSTV. Program se jmenoval Sobotní partner (začínal pod názvem Dobré ráno). Tento pořad moderoval do roku 1970. V roce 1966 vznikla sociální skupina (něco jako politické uskupení), která měla vliv na to, co bude hrát amatérský orchestr, který Akutagawa řídil. Vymýšleli mu

dramaturgii, obvykle politicky laděnou. Mnohým hráčům orchestru se to nezamlouvalo, a tak se jako orchestr osamostatnili. Akutagawa dále pokračoval jako dirigent a hlavní dramaturg. Napsal v té době skladbu Negativní obraz pro smyčcový orchestr. Měla opět premiéru v rozhlase. Bylo to opět na mezinárodní rozhlasové stanici NHK, takže šlo o mezinárodní premiéru. V roce 1967 začal Akutagawa moderovat nový rozhlasový hudební program s názvem Hudba pro milion lidí, zkomponoval skladbu Ostinata sinfonica. Premiéra byla provedena japonskou filharmonií. V září 1967 japonsko-ruská hudební asociace zajistila, aby amatérský orchestr, který Akutagawa řídil, mohl vyjet na koncertní turné do Sovětského svazu. V roce 1968 skladatel přepracoval operu Temné zrcadlo s novým názvem Orfeus v Hirošimě ve stylu televizní opery. Opera získala první cenu v operní soutěži v Salzburgu. V září roku 1968 zemřela skladatelova matka. V roce 1969 napsal koncert Ostinato pro violoncello a orchestr, který měl v témže roce premiéru. V roce 1970 vstoupil Akutagawa potřetí do manželství. Jeho ženou se stala **Masumi Egawa 江川 真澄**, která absolvovala stejnou vysokou školu jako on. Byla to skladatelka a hráčka na elektronické varhany.

2. Veřejná organizační činnost v asociaci pro kulturu a školství

(1971-1989)

2.1 Ochrana autorských práv a zdokonalování hudebního vzdělávacího systému

V roce 1971 se Akutagawa stal vicepremiérem organizace The Japan Federation of Composers (Sdružení skladatelů). Vznikla v roce 1962. Toto sdružení především vzniklo k podpoře soudobé vážné hudby, především co se týká autorských honorářů. Po druhé světové válce totiž měla v Japonsku populární hudby své zastoupení zajištěno, soudobá vážná hudba ovšem nikoli. Proto toto sdružení vzniklo.

Akutagawa napsal knihu s názvem Hudební základy - Ongaku no kiso. Uskutečnila se premiéra jeho nové skladby Rapsodie pro orchestr. V roce 1972 se Akutagawa stal ředitelem asociace Yamaha Music Foundation. Firma Yamaha byla největším výrobcem klavírů v Japonsku. Ředitel firmy Yamaha **Genichi**

Kawakami 川上 源一 měl problém s tím, že věděl, že firma vyrábí hodně klavírů, o kterých věděl, že jdou dobře na odbyt. Ovšem když ředitel procházel městem, neslychal, že by se z domácností linuly zvuky klavíru. Proto si posteskl: „Ano, klavíry sice vyrábíme a prodáváme, ale skoro nikdo na ně nehraje. Je potřeba zkvalitnit hudební vzdělávací systém a přiblížit jej evropským konzervatořím.“ Akutagawa razil v této souvislosti nadčasovou novátorskou myšlenku. Věděl, že například housle existují i pro děti, ovšem klavíry nikoli. Proto přišel s nápadem, aby se začaly vyrábět klavíry s menšími klaviaturami, kterým by zůstalo standardních 7 oktáv, ale díky užším klávesám by byly užší a malým dětem by se na ně lépe hrálo. I malé děti díky tomu mohly hrát lépe virtuózní pasáže. Akutagawa rovněž navrhl výrobu větších klavírů, na nichž jsou jednotlivé klávesy širší. To proto, aby si učitelé klavíru rozvzpomněli na ten pocit, jaký mají děti, když se učí hrát na klavír. V roce 1972 se Akutagawovi narodil syn **Takatoshi Akutagawa 芥川 貴之志**. V roce 1974 se konala premiéra skladby GX-koncert pro elektronické varhany značky Yamaha. Tento koncert si u skladatele objednala přímo firma Yamaha. Roku 1975 Akutagawa získal cenu Mainichi Film Award za filmovou hudbu k filmu Sunano Utsuwa. V červnu stejného roku se konal koncert jeho amatérského orchestru, který sám dirigoval. Na programu byla díla: I. Stravinskij - Pták Ohnivák, Petruška, Svěcení jara. Když se ohlédneme zpět, musí se uznat, že amatérský orchestr The New Symphony Orchestra vykázal značný progres, zvláště když si uvědomíme, že na začátku působení někteří členové ani nevěděli, jak si mají správně naladit. V roce 1976 bylo 20. výročí vzniku The New Symphony Orchestra. Na koncertě k tomuto výročí zazněla výhradně symfonická hudba různých japonských skladatelů. Takto sestavenou dramaturgii lze vnímat jako výrazný vlastenecký počín, když vezmeme v potaz, že Japonsko v různých odvětvích především vstřebávalo a napodobovalo evropskou kulturu.

V roce 1977 začal Akutagawa moderovat hudební televizní pořad na stanici NHKTV s názvem Ongakuno Hiroba (Náměstí hudby). Akutagawa měl na paměti tři důležité oblasti, které jsou pro šíření hudby nezbytné:

1. Hudební výchova: podchycení zájmu o hudbu a talentu od mládeže
2. Šíření prostřednictvím médií (televize a rozhlasu): vybírat kvalitní nahrávky, připravovat kvalitní pořady o hudbě, aby přibývalo příznivců a znalců hudby
3. Využití technologií: použít elektronické nosiče, na nichž je hudba zachycena

2.2. Práce a pocty v závěru života

V roce 1977 napsal Akutagawa hudbu ke dvěma filmům s názvy Hakkoudasan a Yatsuhakamura. V následujícím roce získaly oba filmy cenu za hudbu Japan Academy Prize Association. V roce 1980 získal Akutagawa cenu Foundation for Promoting sound Growth of Children. Tuto cenu získal právě proto, že své úsilí a tvůrčí činnost směřoval do hudebního vzdělávání dětí. Nastoupil jako prezident do organizace pro podporu soudobé vážné hudby The Japan Federation of Composers. V té době měl Akutagawa hodně práce ve veřejných institucích. Svému kolegovi, skladateli **Shinichiro Ikebe 池辺 晋一郎**, řekl, že ráno si připraví veškerý pracovní materiál pro komponování a večer začne hned pracovat. V roce 1981 založil Akutagawa skupinu z hudebníků, kteří se stavěli na protest proti jaderným zbraním. Zajímavostí je, že všichni hudebníci, působící v různých stylových oblastech hudby, byli do této skupiny zainteresovaní. V květnu 1981 dirigoval Akutagawa svou skladbu Concerto ostinato pro violoncello a orchestr. 20. října 1981 zemřel jeho nejstarší bratr Hiroshi Akutagawa. V listopadu skladatel nastoupil jako prezident organizace JASRAC (Japanese Society for Rights of Authors, composers and Publishers), což je obdoba českého Ochranného svazu autorského. Akutagawa v této organizaci odváděl mimořádně kvalitní práci. Díky jeho počínání byla ekonomická situace organizace mnohem lepší než dříve. V roce 1982 Akutagawa vytvořil japonsko-ruskou hudební asociaci. Vytvořil mnoho příležitostí pro mladé hudebníky, umožňoval jim pracovní stáže v zahraničí. V Japonsku např. Rusové uspořádali koncert ruské hudby a naopak. Skladatel však v té době onemocněl nemocí s názvem peritonitida. V říjnu 1982 se zúčastnil mezinárodní konference organizace CISAC (celosvětová obdoba OSA). V této organizaci nastoupil na důležitou pozici - do funkce ředitele. Akutagawa se poprvé vyjádřil k problematice týkající se Japonska, že půjčování LP nosičů je nevýhodné pro autory, protože peníze, které zákazník platí za půjčení, jsou jen pro půjčovnu samotnou, ovšem žádný díl z těchto peněz není určen k vyplacení autorského honoráře. V roce 1984 začal Akutagawa působit jako moderátor pořadu N-kyo Hour na stanici NHKTV. V květnu 1984 dirigoval svou operu s názvem Orpheus in Hiroshima (překomponované Temné zrcadlo). V listopadu 1984 se mezinárodní konference organizace CISAC konala v Tokiu. V roce 1985 odjel Akutagawa do Sovětského svazu. Jeho opera Orfeus v Hirošimě (Orpheus in Hiroshima) byla jako

repertoárový kus hrána v Moskevském akademickém hudebním divadle Stanislavského. V září 1985 navštívil Čínu, města Peking a Šanghaj. V listopadu 1985 získal za celoživotní dílo cenu Medal with Purple Ribbon. V roce 1986 Akutagawa opět navštívil Moskvu. Zúčastnil se koncertu japonsko-ruské hudební asociace. V září 1986 napsal ku příležitosti otevření nové koncertní síně Suntory Hall skladbu s názvem Hibiki pro varhany a orchestr. V listopadu 1986 slavil amatérský soubor The New Symphony Orchestra 30. výročí vzniku. V dubnu 1987 Akutagawa dirigoval koncert tohoto orchestru. Program sestával z děl čínských skladatelů. V listopadu 1987 dirigoval Šanghajský symfonický orchestr. Program byl celý japonský. Roku 1988 se konal v Leningradě III. International Music Festival. Hrála se na něm Akutagawova skladba Rapsody for Orchestra. V únoru 1988 dirigoval Akutagawa svou skladbu pro orchestr s názvem Balada pro téma Aojiry. Byl to slavnostní koncert ku příležitosti udělení ceny pro profesora Ikufube. V červnu 1988 diagnostikovali skladateli rakovinu plic. Podrobil s operaci. V nemocnici napsal hudbu pro sbor s názvem Duše, která zůstala nedokončená. Zanedlouho nato, 31. ledna 1989 Akutagawa v nemocnici zemřel. V únoru 1990 dostal in memoriam státní cenu s názvem Second Class Order of the Sacred Treasure. V roce 1989 byl vybudován nový koncertní sál ve městě Saitama s názvem Ellora podle symfonie Akutagawy. V roce 1990 byla založena skladatelská soutěž s názvem Akutagawa Award for Musiccompetition, která vznikla z podnětu asociace Suntory Foundation for Arts.

3. Skladatelský odkaz Yasushi Akutagawy

3.1 Seznam skladeb

3.1.1

Orchestrální díla

Préludes pour orchestre symphonique 交響管弦樂のための前奏曲

(1947)

Absolvenská práce Yasushi Akutagawy z roku 1947, která má dvě části. Je zřejmý vliv Prokofjeva a profesora Akiry Ifukube. Premiéra se konala až po jeho smrti v roce 1990.

Trinita Sinfonica pour orchestre 交響三章

(1948)

Silné rané dílo, velmi rytmické (Akutagawa se naučil od Ifukube jeho užívání rytmické techniky ostinato). Skladba má tři části: Capriccio (Allegro) – Ninnerella (Andante) – Finale (Allegro vivace). Je znát od vliv Prokofjeva, Stravinského, Šostakoviče.

Musica pour orchestre Sinfonica 交響管弦樂のための音楽

(1950)

Podobná charakteristika jako Trinita Sinfonica pour orchestre (1948). Premiéra byla v 1950. Skadba má dvě části: Andantino a Allegro.

Hudba pro mikrofon マイクロフォンのための音楽

(1952)

Experimentální elektronické dílo. Nejprve natočil zvuk orchestru, potom jej aranžoval elektoronickém nástrojem. Rozhlasová premiéra se konala v roce 1952.

Triptyque pro smyčcový orchestr 弦樂のための三楽章

(1953)

Premiéra se konala v roce 1953 v newyorské Carnegie Hall s dirigentem Kurtem Wössem. Je zřejmý vliv Šostakoviče. Používal techniku ostinato. Skladba má tři části: Allegro – Andante – Presto. Do této skladby přepsal svůj smyčcový kvartet z roku 1948.

Prima Sinfonia (Symphony No.1) 交響曲第一番

(1954)

Premiéra se uskutečnila jako první koncert Skupiny pro tři v roce 1954. Při premiéře měla skladba tři části, ale v 1955 ji přepsal do čtyř částí: Andante – Allegro – Adagio – Allegro molto.

Symphony for Childre “The Twin Stars“ for Symphonic Orchestra

子供のための交響曲<双子の星>(宮沢賢治作)

(1957)

Skladba pro dětský sbor, vypravěče a orchestr. Text je od japonského spisovatele Kenji Miyazawy. Dílo má patnáct částí. Premiéra se konala v roce 1957. Symfonii napsal pro své dvě dcery.

Ellora Symphony エローラ交響曲

(1957-1958)

Inspiraci k této symfonii získal Akutagawa při cestě do Indie, kde navštívil jeskyni Éllóry. Dílo má dvacet čtyři částí. Jedná se o jedno z nejexperimentálnějších děl skladatele.

Negativní obraz pro smyčcový orchestr 弦楽オーケストラのための陰画

(1966)

Ostinata sinfonica オスティナータ・シンフォニカ

(1967)

Koncert ostinato pro violoncello a orchestr

チェロとオーケストラのためのコンチェルト・オスティナート

(1969)

Ostinata sinfonica'70 オスティナータ・シンフォニカ'70

(1970)

Do této skladby přepracoval Ostinata sinfonica z roku 1967.

Rapsodie pro orchestr オーケストラのためのラブソディ

(1971)

GX-koncert GX コンチェルト

(1974)

GX jsou elektronické varhany.

Akická ukolebavka pro housle a orchestr

ヴァイオリンとオーケストラのための<秋田地方の子守歌>

(1977)

Poipano kawa to poipa no ki ≪ポイパの川とポイパの木≫

(1979)

Allegro ostinato アレグロ・オスティナート(1986)

Hibiki pro varhany a orchestr オルガンとオーケストラのための ≪響≫

(1986)

Balada na téma Godzilly ゴジラの主題によせるバラード

(1988)

3.1.2

Komorní skladby

Smyčcový kvartet 弦楽四重奏曲 (1948)

Klavírní suita la dance ピアノ組曲<ラ・ダンス> (1948)

Ballada pro housle a klavír ヴァイオリンとピアノのためのバラード (1951)

Hudba pro smyčce č. 1 弦楽のための音楽第一番 (1962)

Sasara pro housle a klavír ヴァイオリンとピアノのための SASARA (1978)

Tohoku no shishimai pro housle ヴァイオリンのための<東北の獅子舞> (1979)

24 Préludes pro děti 24 の前奏曲・子どものためのピアノ曲集 (1980)

Zábavní park <遊園地> (1984)

Červená karkulka <赤ずきん> (1985)

Tanec pro pět prstů <五本の指の踊り> (1985)

Valčíček a menuet <ちっちゃなワルツとちっちゃなメヌエット> (1986)

Nocturne <ノクターン> (1987)

3.1.3

Vokální díla

Duše いのち (1989)

Napsal ještě dalších 37 vokálních skladeb.

3.1.4

Divadelní díla

Baletní hudba <Shitsurakuen> バレエ音楽<失樂園> (1950)

Baletní hudba <Kotei no yume> バレエ音楽<湖底の夢> (1950)

Baletní hudba Kappa バレエ音楽<河童> (1951)

Opera Temné zrcadlo オペラ<暗い鏡> (1960)

Muzikal Včelka Mája ミュージカル<みつばちマーヤ> (1967)

Televizní opera Orfeus v Hirošimě テレビ・オペラ<ヒロシマのオルフェ> (1968)

Napsal ještě dvě další díla baletní hudby a jeden muzikál.

3.1.5

Filmová hudba

Eriko to tomoni えり子とともに (1951)

Entotsu no mieru basho 煙突の見える場所 (1953)

Hakkoudasan 八甲田山 (1977)

Yatsuhakamura 八つ墓村 (1977)

Napsal ještě dalších 100 děl z oblasti filmové hudby.

3.2 Analýza skladby Triptique pro smyčcový orchestr

3.2.1

Úvod ke skladbě

Tuto skladbu vytvořil Yasushi Akutagawa v roce 1953. Ve stejném roce měla premiéru v newyorské Carnegie Hall. Hrál ji Newyorská filharmonie pod taktovkou Kurta Wösse. Posléze byla populární v Sovětském svazu. Jedná se opět o práci, kterou vytvořil pod nepřímým vlivem Šostakoviče. Styl skladby spočívá v častém využívání ostinato. Tento styl často používal jeho profesor Ifukube (*Poznámka: Ifukube je autorem hudby ke známému japonskému filmu z roku 1965 Godzilla, kde využívá ostinato.*) Oblíbení skladatelé Akutagawy také často používali ostinato, např. Ravel, Šostakovič nebo Stravinskij. Akutagawa často poslouchal polského skladatele Alexandra Tansmana (1897-1986), který měl také skladbu Triptique. Napsal ji v roce 1930. Je možné, že toto byla pro Akutagawu přímá inspirace.

Skladba má tři části: Allegro - Berceuse (Andante) - Presto. 2. věta je ukolévka, kterou věnoval své dceři.

3.2.2

1. věta

Je vystavěna ve velké třídílné formě **ABA**. V samotném výběru harmonicko-melodického materiálu je dominující dórský modus, chromatické postupy, terciová příbuznost a neperiodické členění. V rámci dílu **A** zazní 1.téma **a** v úvodních 5 takttech. Je tudíž neperiodicky členěno. V taktu 12 je naznačeno v kontrastech v půlových hodnotách rytmicky kantabilní téma dílu **B**. V taktu 15 je výrazná změna faktury a rytmu. Následujících 8 taktů, tj. takty 15-22, slouží jako periodická mezivěta. V taktech 23-28 zazní znovu úvodní téma **a** v primu. V taktech 29-32 znovu zazní v 1. a 2. houslích již výraznější náznak kantabilního tématu z dílu **B**. Je to však spíše rytmická anticipace ve funkci 4. taktové spojky. V taktu 33 opět nastupuje 1. téma v sekundách. Oblast dílu **a** se uzavře v taktu 37.

V dílu **b** (v rámci **A**) je v taktech 38-46 výrazný synkopický rytmus v primech, tj. průběh dílu **b**. Díl **c** nastoupí v taktu 47 a trvá do taktu 60. Téma tohoto dílu je neperiodicky členěné a bohaté na přírazy a tečkovaný rytmus. Jako výrazný rytmický půdorys nastupuje na začátku dílu **c** hlava 1. tématu nejprve v sekundech a violách, později od taktu 56 ve violoncellech a od taktu 58 v kontrabasech. V taktech 61-66 zazní tématická spojka, využívající výrazně hlavy 1. tématu. V taktech 67-88 začne samostatný díl **B**. Nastoupí lyrické téma v půlových hodnotách v primech. Violy, cello a kontrabasy mu po celou dobu zajišťují rytmický doprovod sestávající z linky 1. tématu. V taktu 78 se s kontrapunktickou protimelodií k primům přidají sekundy. Závěrečný díl **A'** nastupuje v taktu 89. Je zpracován především rytmický model **a** 1. tématu a připomenuto synkopické téma dílu **b** od taktu 96. V taktech 104-117 ještě zazní v repríze **c** - 3 "přírazové" téma. Posledních 8 taktů, tj. 118-125, má charakter cody.

3.2.3

2. věta

Věta je rovněž pojata jako velká dřídlílná forma neperiodicky členěná:

A - **a**, **b**, **a'**,

B - **a**, **b**, **a'**,

A' - **a**, **b**, **a'**

Díl **A**

Úvodní téma **a** nastupuje ve violách a má 5 taktů. V taktech 6-10 se opakuje v primech. Takty 11-12 jsou tématickým dovětkem. V taktu 13 nastupuje v primech téma **b**. Kontrapunktickou melodii mu tvoří od taktu 16 sekundy. Oblast dílu **b** trvá do taktu 22. V taktech 23-25 je spojka k dílu **A'**, jež využívá úvodu 1. tématu. Návrat prvního tématu **a'** je od taktu 26 opět v primech, tentokrát však o malou septimu výš. Takty 31-35 slouží jako spojka k samostatnému monotematickému dílu **B**. Tento začíná od taktu 36.

Rozčlenění dílu **B** lze analyzovat takto:

V taktech 36-43 je téma členěno periodicky. V taktech 44-60 je rozpracováno evolučním principem. V taktech 61-69 prostupuje téma nepravidelným metrickým členěním. Od takto 70 je opět zpracováno jako osmitaktová perioda. Takty 78-80 jsou jako dovětek dílu **B**. Díl **A**´ nastupuje v taktu 81. Pětitaktové téma **a** opět zazní ve violách. Od taktu 86 následuje do taktu 92 šestitaktová spojka, která vychází z části tématu **b**. To se navrácí v taktu 93 a trvá do taktu 97. V taktu 98 ještě zazní téma **a**´, již však ve zrcené formě. Takty 103-105 jsou opět dovětkem a ukončují 2. větu.

3.2.4

3. věta

Je pojata jako velká dvoudílná forma s nedoslovnou repeticí, tj. **A B, A´ B´**.

A - **a, b, a, c**

B - samostatný kontrastní díl

A´ - **a, b**

B´ - zkrácený samostatný kontrastní díl

Přičemž díly **A** a **A´** jsou vystavěny jako malé rondo, ovšem v návratu dílu **A´** jsou variačním způsobem zpracovány jen díly **a** a **b**. Díl **B** stojí jako samostatný výrazně kontrastní celek.

Díl **A**

Oblast tématu **a**, které má výrazný staccatový charakter v tempu presto, plyne od taktu 1 až do taktu 32. V taktu 33 nastupuje oblast dílu **b** v tepajících staccatových šestnáctinových hodnotách. Tato oblast plyne až do taktu 78. V taktu 79 opět nastoupí díl **a**, ten trvá do taktu 93. V taktech 94-101 se uskuteční tématická spojka k nástupu dílu **c**, který nastoupí po dvojčáře od taktu 102 a trvá zbávajících 14 taktu tohoto velkého dílu **A**. Charakterizujícím rysem dílu **c** jsou tremolové osminové hodnoty. Pro celý díl **A** jsou příznačné časté změny metra.

Díl **B**

Díl **B** nastoupí ve 116. taktu. Jeho tempový předpis je Adagio. Rozprostírá se na ploše 14 taktů. Svým charakterem může evokovat hudební estetiku Richarda Strausse.

Díl **A**¹

Navrátí se v taktu 130. Oblast tématu **a** je vystřídána oblastí tématu **b** od taktu 138. Tyto dva malé díly **a** a **b** se v rychlém sledu střídají až do konce dílu **A**¹.

Díl **B**¹

V taktu 178 nastoupí ve zkrácené formě, spíše jako reminiscence, opět díl **B**¹ do taktu 185. Takty 186-189 jsou jako energická coda, vycházející z úvodního tématu **a** uzavírají třetí větu.

Závěr

Akutagawa velmi často prohlašoval tři věty:

1. Hudba je pro všechny.
2. Zprostředkování hudby interpretem je jako roztočení větrného mlýna. Když se interpret dokáže napojit na emoční vklad, který autor do svého díla vnesl, vzniká jedinečné vyznění uměleckého díla.
3. Člověk nemá v životě podléhat nepřízni osudu. Důležité je se nevzdávat.

S těmito tvrzeními vřele souhlasím. Jsou velkou inspirací pro další generace japonských hudebníků. Platí i pro ty, kteří přišli na svět již po skladatelově smrti. Tyto myšlenky samozřejmě neplatí jen pro Japonsko, jejich význam je univerzální. Skladatel Yasushi Akutawa prosazování těchto ideí věnoval celý život a platil za to svým zdravím. Jeho přínos je nesmírně cenný. Proto je důležité o jeho v mnohém průkopnické činnosti vědět a snažit se na ni navázat podle svých nejlepších schopností.

Použitá literatura

1. Shuppankankou, Iinkai. Akutagawa Yasushi: Sono geijyutsu to koudou. Haruo Yamada, Tokyo shinbun Shuppanyoku, Tokyo 1990. ISBN 4-8083-0376-0
2. Akutagawa, Ruriko. Seishunno, Katami: Akutagawa sankyodai. Gyo Tsutsumi, Bungeishunjyo, Tokyo 1993. ISBN 4-16-348180-X
3. Kobayashi, Atsushi. Nihon eiga ongaku no kyosho tachi: Ifukube Akira / Akutagawa Yasushi / Mayuzumi Toshiro. Hiroshi Okada, Wides shuppan, Tokyo 2001. ISBN 4-89830-103-7
4. Akutagawa, Yasushi. Ongaku no tabi. Yoshio Akao, Oubunsha, Tokyo 1981.
5. Akutagawa, Yasushi. Watashi no ongaku dangi. Hidesato Sekine, Chikumashobou, Tokyo 1991. ISBN 4-480-02525-1
6. Akutagawa, Yasushi. Ongaku no kiso. Akio Yamaguchi, Iwanamishoten, Tokyo 1971. ISBN 4-00-414057-9

Notové materiály:

Akutagawa, Yasushi, Triptyque for string orchestra, Ongaku no tomo, Tokyo 2000. ISBN 978-4-276-90996-0

Text book CD:

Kumo no ito; Akutagawa Yasushi no geijyutsu1 kangengaku sakuhinshu. King records 1999.

Akutagawa Yasushi forever. Fontec 2009.

Yasushi Akutagawa: Symphony for Children "The Twin Stars" etc. Octavia Records Inc. 2010

Akutagawa: Ellora Symphony, Trinita Sinfonica. NAXOS 2004.

Seznam příloh

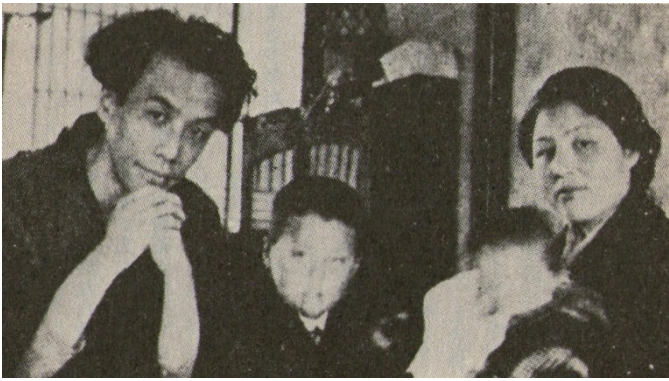
Fotografie

	publikace	str.	rok	lidé na fotografiích	místo	typ snímku
1	Ongaku no Tabi	9	1926*	Yasushi, Hiroshi, Ryunosuke, Fumi	v Tokiu	rodinná fotografie
2	Seishun no Katami	1	1927*	Yasushi, Hiroshi, Takashi	v Tokiu	rodinná fotografie
3	Ongaku no Tabi	82	1944*	Yasushi	v Tokiu	vojenská hudební škola
4	Ongaku no Tabi	49	1947*	Yasushi, Shimofusa	v Tokiu	promoce
5	Ongaku no Tabi	49	1947*	Ifukube, skupina pro tři	v Kyotu	
6	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	58	1954	Yasushi, Kabalevsky	v Moskvě	
7	Ongaku no Tabi	98	1954*	Yasushi, Šostakovič	v Moskvě	
8	Ongaku no Tabi	104	1954*	Yasushi, Ruská skladatelská asociace	v Moskvě	Ruská skladatelská asociace
9	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	85	1955	Yasushi, Shinkyo	v Tokiu	první zkouška Shinkyo
10	Ongaku no Tabi	53	1960*	Yasushi, Shinkyo	v Tokiu	
11	Ongaku no Tabi	82	1960*	Yasushi	v Tokiu	natáčení filmové hudby
12	Seishun no Katami	2	1960	Yasushi, Hiroshi, Fumi	?	rodinná fotografie
13	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	2	1970*	Yasushi	na chatě	pracovna
14	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	3	1970*	Yasushi	v Tokiu	pracovna
15	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	23	1980	Yasushi, Ifukube	v Tokiu	
16	Ongaku no Tabi	110	1981	Yasushi	v Moskvě	Hudební festival
17	Ongaku no Tabi	110	1981	Yasushi	v Moskvě	Hudební festival
18	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	1	1985	Yasushi	?	portrét
19	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	28	1985	Skupina pro tři	?	
20	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	4	1988	Yasushi, Masumi, Takatoshi	v Tokiu	poslední fotografie s rodinou
21	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	14	1989	Masumi, Takatoshi	v Tokiu	pohřeb
22	Akutagawa Yasushi sono geiyutsu to kodo	14	1989		v Tokiu	pohřeb

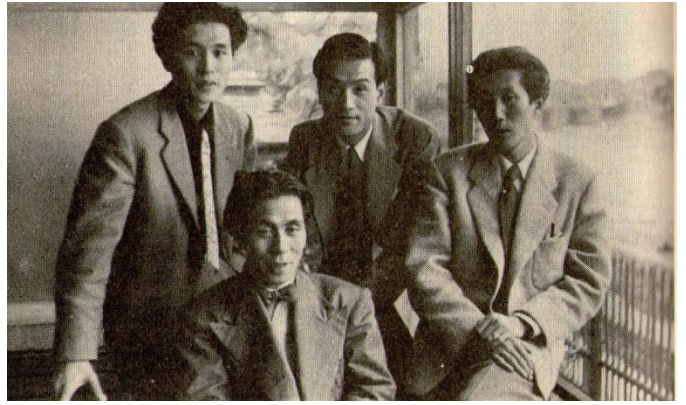
Fotografie pochází s největší pravděpodobností z uvedeného roku.

Notový zápis skladby tryptique

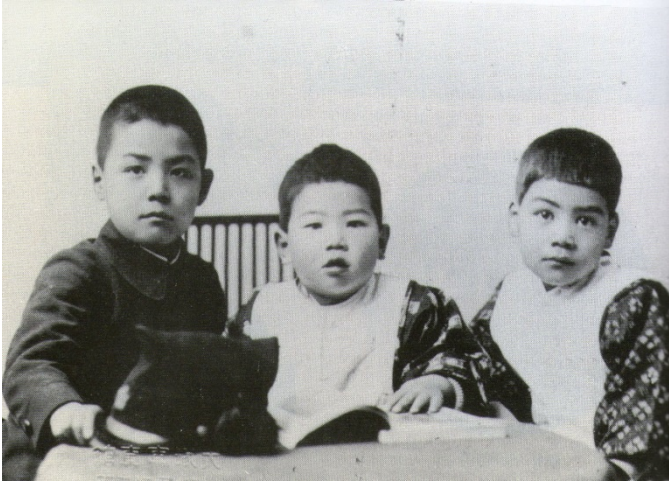
fotografie 1

fotografie 5

fotografie 2

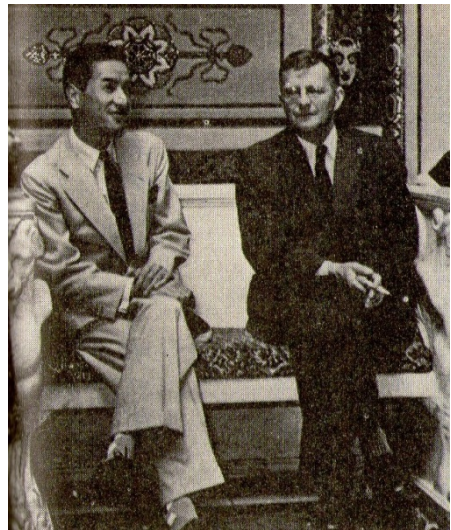
fotografie 6

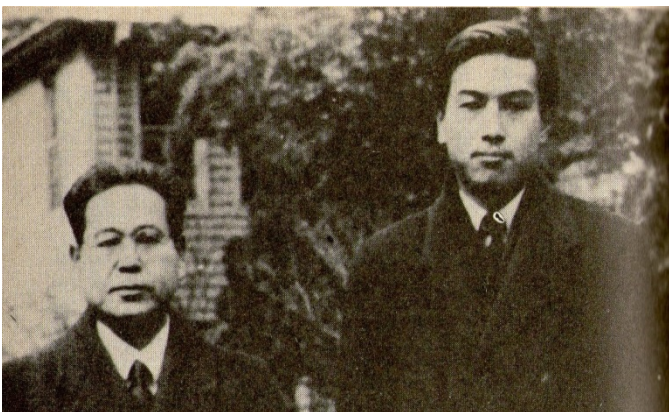
fotografie 3

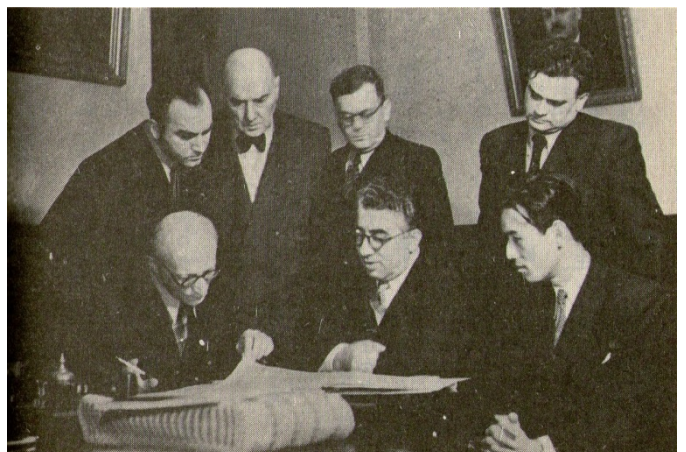
fotografie 7

fotografie 4

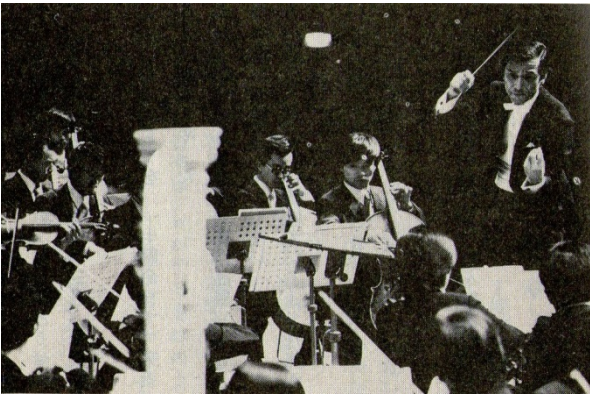
fotografie 8

fotografie 9

fotografie 10

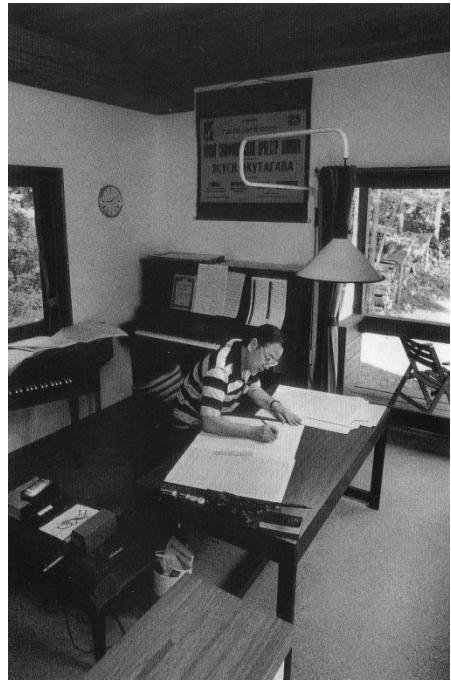
fotografie 11

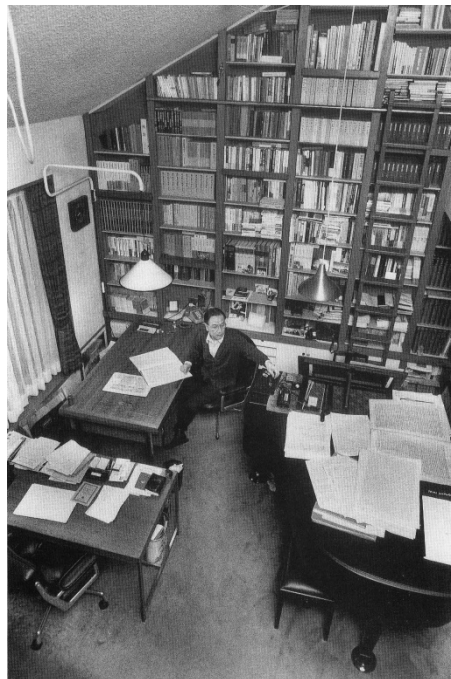
fotografie 12

fotografie 13

fotografie 14

fotografie 15

fotografie 16

fotografie 17

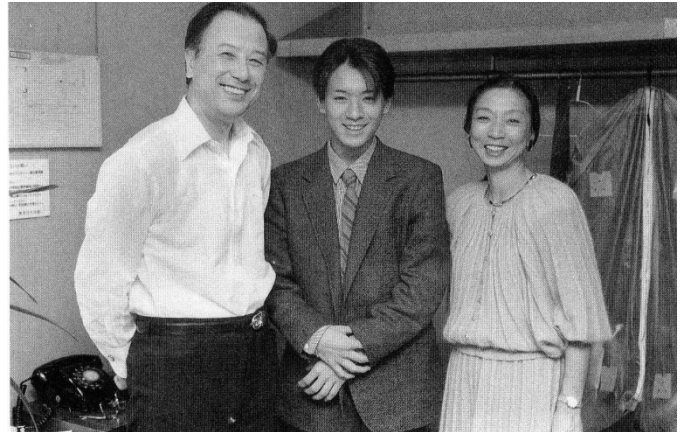
fotografie 18

fotografie 19

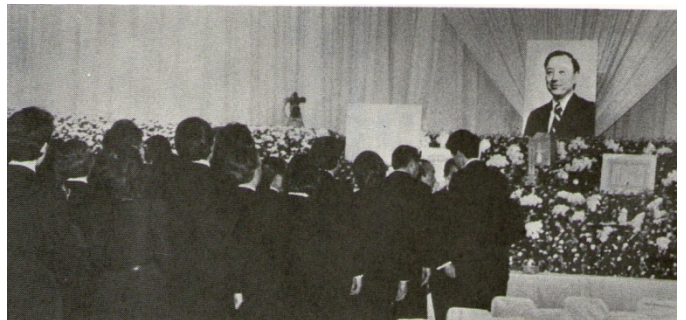
fotografie 20

fotografie 21

fotografie 22

violins cause a rhythmic lag. The middle part, which starts from mark [22], turns into the three-beat from the second measure, but the basic character of the music is kept unchanged. Here the playing method of hitting the body of the instrument is very effective. At mark [28], the opening theme returns, but this time the viola's theme is accompanied by the second violin. Each element of the first half comes in a different order and in a different key (compare, for example, mark [19] and mark [30]), and then ends by repeating [18] (mark [31]).

Third movement : Presto

The opening theme, which starts with a rhythm of varied beat, which reminds us of a Drum in a Japanese Festival band, is based on the idea that starting from very

close chords music should gradually widen its intervals. At mark [33], the interval is stretched to 4 octaves, and then comes back to the starting point. This time the melody is succeeded by the lower strings (mark [37]). From [38], while the echo is thinned down, a comical motive is developed. For a moment *col legno* is used and then there appears something like a *codetta* in unison, with a faster tempo (*più mosso*). Suddenly, after a one measure general pause, there enters the middle part *Adagio* (mark [47]). Here, for a short time, we hear a dreamy music, which then returns back to the opening and after remembering the *adagio* in *ff*, ends the whole work with a rhythm-unison in *fff*.

Seiji Choki

Translated by Akiko Tsukamoto

TRIPTYQUE

FOR STRING ORCHESTRA

I

Yasushi Akutagawa
(1925-1989)

Allegro $\text{♩} = 138$

Violini I
Violini II
Viola
Violoncelli
Contrabassi

sf sf sf sf sf
f div.
sf sf sf sf sf
f div.
sf sf sf sf sf
f
sf sf sf sf

div.
stacc. sempre
un.
div.
stacc. sempre
un.
div.
f

11 unis. *mf* *mp* *p*
 unis. *mf* *mp* *p*
 unis. *mf* *mp* *p*
rit. *ritss.*
mf *mp* *p*

15 [2] unis. *f* *p*
pizz.

18 *f* *p*

21 [3] solo arco *mf* *ff* *mp*
 altri pizz. *p* *ff* *pizz.*
pizz. *p* *ff* *pizz.*
pizz. *p* *ff* *pizz.*
 (pizz.) *mp*

24 *f* *p*

27 [4] tutti arco *f arco* *mp* *p*

31 solo *mf* *mp* *f sub* *tutti f*
ritss.

35 [5] *f sempre* *p sempre*
 div. *f sempre* *p sempre*

39 *f sempre*

42

45 *unis.* *div. saltato* *saltato*

48 *mf*

51 *non div.*

55

58 *grand détaché* *arco* *sf*

61 *pizz.* *arco* *sf*

64

sf sf sf sf sf sf

p

arco

67 **10**

p

div.

p

div.

p

div.

p

70

73

76 **11**

p

79

82 **12**

cresc.

cresc.

cresc.

85

mf

mf

mf

mf

dim.

dim.

dim.

88 **13**

ff sub.
ff sub. unis.
ff sub.
ff sub.

p
p
p

92

f
f
f

unis.
pizz.

95 **14**

div.

99

102 **15**

div.

105

mf

108 **16**

unis.

111

114 grand détaché

arco

117 17

sf ff ff

120

123

cresc. ff

II Berceuse

Andante $\text{♩} = 72$

18 con sord.

p espress. molto div. con sord.

pp div. pp

7

13 19

mp div. mf unis. mf

mp pizz. mf arco

mp con sord. pizz. mf

mp con sord. pizz. mf

mp mf

17 poco rit. 20 a tempo

cantabile p

mp p pizz. p

21 *mp cresc.*
cresc.
cresc.
cresc.

25 *mf div.*
mf arco
mf
mf

31 *mp dim.*
mp dim.
mp dim.
mp

22 *mp dim.*
mp
mp
p

23 *cantabile*
mp pizz.
*mp pizz. *)*
mp
mp cantabile non div.
p
mp

*) Knock the body.

43 *arco*
arco
mf cantabile pizz. non div.

24

49 *mf*
mp

p o c c o a 25 *p o c c o*

55 *arco*

c r e - - - s c e n - - - d o

61 [26] *mf cantabile. pizz.*
mf arco
mf pizz. *arco* *pizz.* *arco* *pizz.* *arco* *pizz.* *arco*
mf

Musical score for measures 61-65. The top staff is marked *mf cantabile.* with a *pizz.* instruction. The middle and bottom staves are marked *mf*. The bottom staff has alternating *pizz.* and *arco* markings.

66 scen - - - do [27] *arco*
arco *pizz.* *arco* *pizz.* *arco* *pizz.* *arco* *pizz.* *arco*
arco

Musical score for measures 66-70. The top staff has a melodic line. The middle and bottom staves have accompaniment with alternating *arco* and *pizz.* markings.

71 *div.*
gliss.

Musical score for measures 71-74. The top staff has a melodic line with a *div.* (divisi) instruction. The bottom staff has a *gliss.* (glissando) instruction.

75 *p*
p
p
p
pizz. *pizz.*
pp

Musical score for measures 75-78. The top three staves have dynamic markings of *p*. The bottom staff has *pizz.* markings and a final *pp* marking.

*) Knock the body.

81 [28] *unis.*
p *espress. molto*
pp

Musical score for measures 81-85. The top staff is marked *unis.*. The middle and bottom staves have dynamic markings of *p* and *pp*. The middle staff has an *espress. molto* instruction.

86 [29] *mp*
mp
mp pizz.
mp
mp

Musical score for measures 86-90. The top staff is marked *mp*. The middle and bottom staves have various *mp* and *mp pizz.* markings.

90 [30] *p*
mp *div.*
mp
p *mp*
mp pizz.
mp

Musical score for measures 90-93. The top staff has a *p* marking. The middle and bottom staves have *mp* and *mp pizz.* markings. The top staff has a *div.* instruction.

94 *poco rit.*
unis.
pp
pp

Musical score for measures 94-97. The top staff has a *poco rit.* instruction. The middle and bottom staves have *pp* markings. The top staff has a *unis.* instruction.

98 **31** a tempo

pp div. pp unis. ppp ppp ppp

(pizz.) pp pizz. arco ppp

III

Presto $\text{♩} = 152$

p *sempre simile* *p* *pizz.* *p*

7 **32**

non div. détaché cresc. détaché cresc. non div. détaché cresc. cresc.

11 **33**

f arco f

16 **34** détaché

détaché détaché p

20 **35** détaché détaché

détaché détaché p pizz. p arco

25

30 **36** non div. détaché **37**

cresc. détaché

cresc. détaché

cresc.

f arco

34

38

42 **38**

ff *mf*

ff *mf*

ff *mf*

ff *mf pizz.*

mf

48 **39**

54

60 **40**

arco

65 **41**

pizz.

71 *pizz.*
p *sf sf*
p *p* *p* *f*

79 **42** *arco*
p *p*
p *pizz.* *p*

85 **43** *col legno*
p *col legno* *crescendo* *f*
p *col legno* *crescendo* *f*
p *col legno* *crescendo* *f*
pizz. *p* *crescendo* *f*

91 **44** *pizz.* *poco a poco accel.*
sf *pizz.* *sf* *sf*
sf *arco* *2* *sf* *2*
p *pizz.* *p* *f* *p* *sub.* *f* *p*
p *f* *p* *f* *p* *arco* *f* *p*

99 **45** *Più mosso*
f *p* *f* *p*
f *p* *f* *p*
f *p* *f* *p*

105 *f cresc. sempre* *détaché*
f cresc. sempre *détaché*
f cresc. sempre *détaché*
f cresc. sempre *détaché*

110 **46**
fff *fff* *fff* *fff*

116 **47** *Adagio* **48**
p tranquillo *div.* *unis.*
p *tranquillo*
p *tranquillo*
p *tranquillo*
p *tranquillo*

123 *rit.*

130 [49] **Tempo I**

136 [50]

142 [51]

148

153 [52]

159 [53]

163 [54]

167 55

172

178 56 Adagio

186 57 Tempo I

OGT 301 あながわ や す し 芥川也寸志 げんがく 弦楽のための三楽章 さんがかくしやう

2000年11月10日 第1刷発行
2014年11月30日 第16刷発行

発行者 堀内久美雄

東京都新宿区神楽坂6-30

発行所 蠶音楽之友社

電話03(3235)2111(代) 〒162-8716
振替00170-4-196250

480301

落丁本・乱丁本はお取替いたします。
Printed in Japan

印刷/製本: 錦明印刷(株)

この音楽著作物の全部または一部を権利者に無断で複製(コピー)することは著作権の侵害にあたり、著作権法により罰せられます。